

Feljegyzések egy Szentlélek által vezetett laikus, prófétai közösség számára

Nicolás atya beszéde a KÉK Küldöttgyűlésén
Fatima, 2008. augusztus 17.

Bevezetés – köszöntés

Elfelejtettem, hogy mikor történt. Lezárult egy szakasz az életemben: a két éves tanulmányok Rómában vagy a hat éves szolgálat a Kelet-Ázsiai Lelekipásztori Intézetben, Manilában. Valaki azt mondta, hogy a Keresztény Élet Közössége Japánban, ahova épp visszatértem, kérte provinciálisunkat, hogy jelöljön ki engem egyházi asszisztensüknek. Lehet, hogy el voltak keseredve, és szerezni akartak egy jezsuitát, bármelyiket. A provinciálisnak azonban más tervei voltak, és így a japán KÉK-et megkímélte tőlem. A kapcsolat a KÉK-vel elég ritka volt, de soha nem szakadt meg, és persze sosem gondoltam volna, hogy a mai napon itt leszek, és beszédet mondok a Küldöttgyűlés előtt. És elmondhatom, nagy örömmel teszem.

Elolvastam néhány, a közelmúltban született alapidokumentumot, és nagy hatással voltak rám. Olvastam megosztásait és beszámolóit, találkoztam pár képviselőjükkel és az elnökség néhány tagjával. Nagyon mély nyomokat hagyott bennem az a látásmód, odaadás és mély emberiség, amit bennük láttam. Gratulálok mindnyájuknak az igazán színvonalas életükhöz és keresztény elkötelezettségükhöz. (Be kell vallanom, hogy utána kellett nézmem az Általános Alapelvekben, hogy nevezik a közösségben a vezetőket, milyen terminológiát használnak. Kinyitottam az Alapelveket, és ezt olvastam: a „három isteni személy”. Nem kellett sok idő hozzá, hogy rájöjjenek, hogy rossz oldalt olvastam. Csak utána találtam meg a Gyűlés, Elnökség és az Elnök kifejezéseket).

A másik dolog, ami miatt örülök, hogy ma itt vagyok, hogy sok mindent megosztunk egymással, az ignáci lelkiség alapvető irányvonalaitól kezdve a KÉK irányítási rendszerének szerkezeti felépítéséig. Nagyon más ez most, mint annakidején a középiskolában volt, amikor a madridi Jezsuita Kollégium Mária Kongregációjának tagja voltam.

Nagyon sok minden megváltozott azóta, hogy utoljára kapcsolatban voltam a KÉK-vel.

Csodálatosak azok a levelek, amelyeket az elnökség a tagokhoz intéz, a Nairobi ajánlások pedig kétségkívül történelmi jelentőségűek a KÉK életében. Ezt olvastam:

„Erős hívást érzünk arra, hogy laikus apostoli közösség legyünk, amely részt vállal az egyház küldetésében.” (Nairobi 2003) Ez egyszerűen csodálatos egy laikus közösség vagy szervezet esetében, mert ilyen, a megkülönböztetési folyamat eredményeképp létrejött kijelentésnek óriási hatása van a KÉK-re és annak minden tagjára. És pontosan ez az, amit Fatimában el akarnak mélyíteni.

A KÉK-ben ez a fontos szemléletváltozás szerencsére pont akkor történt, amikor más jelentős változások is kialakulóban vannak. Voltak olyan idők is a világban, hogy erős, tehetséges és nagy összefüggésekben gondolkodó emberek voltak a meghatározóak az egyházban és a társadalomban. Egy bizonyos pontig ez ma is igaz, még ha nem is olyan erősen. Bármelyik generációba tartozó ember ismer olyan személyiségeket, akik jó vagy rossz irányba vitték a világot. Egy tehetséges ember mindig hatással van másokra.

De az idők változtak, és most azt láthatjuk és tapasztalhatjuk, hogy miképpen működnek a különböző csoportok, mozgalmak, és együttműködési projektek. Ha valaki szociális változásokat

akar elérni, akkor az első, ami eszébe jut, az lesz, hogy hogyan mozgósítson és motiváljon másokat, hogyan indítson el új gondolatokat, hogyan alakítson ki olyan látásmódot, hogy a változás létrejöhesse.

Amikor az Önök közössége „hívást érez arra, hogy részt vállaljon az egyház küldetésében”, ez Isten egyik válasza a világunk egyre növekvő szükségletére, hogy valami Isten által sugalmazott dolgot tegyünk közösen az emberiség, az igazságosság és a kiengesztelődés nevében.

Lefordíthatjuk az előbbieket egyházi nyelvre. Volt idő, amikor a papok, szerzetesek és szerzetesnők feladata volt az egyházi élet alaphangját megadni, az egyház és hitélet valamennyi területén az irányt meghatározni. De itt is változtak az idők. Lassan megszokjuk, hogy hitünket és a szeretetet egyre nagyobb spontaneitással éljük meg, amely a Szentlélek indításai megkülönböztetésének megtapasztalásából és gyakorlásából fakad. Úgy tiszteljük a laikus vezetőket, mint régen a papokat. Olvassuk a világi teológusok írásait, nagy hatással van ránk a laikus házaspárok, laikus elkötelezett emberek élete és tanúságtétele, azoké az embereké, akik ott találták meg a szentség útját, ahol azelőtt csak egy „jó világi élet”-et láttunk. Tisztelettel meghallgatjuk és kíséreljük a laikusokat és a csoportokat, és rácsodálkozunk a rengeteg útra, amin járnak.

Volt idő, amikor a prédikációban elhangzott, valamint az írott szónak volt elsőbbsége az életünkben. Régi és gazdag hagyományunk szerint a szó az abszolút fontos, és a hit, Szent Pál szerint, a hallott szó közvetítésével, a hallásból lép be a szívünkbe: „Fides ex auditu” – „A hit hallásból ered” (Róm 1,17). Van valami a hallásban, ami az ember olyan mélységeibe hatol, ahova más érzékek nem jutnak el. Minden kultúra átment ilyen „halló” szakaszon, amikor az emberiségnek illetve az Isten velünk folytatott párbeszédének legősibb tanúságtételei történtek. Ez most is igaz, nagy tömegeket látunk összegyűlni azért, hogy meghallgassák a Szentatya szavait, és általuk bepillantást nyerjenek az isteni kinyilatkoztatásba.

Mégis azok, akik már egy bizonyos kort megérték, és Isten kegyelméből hosszú és elmélyült kapcsolatban lehettek Kelet-Ázsiával, azt tapasztalják, hogy sürgető szükség van a „látás”-ra a mélyebb élet és valóság keresésében. A mostani generációban sokan vannak olyanok, akik belefáradtak és csalódtak az üres szavakban, a kampányszerű ígéretésekben, a gyenge és szomorú prédikációkban, a sok-sok szóban. Újra szent Pált idézem: csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom. A mai ember „látni” akarja azt, amit „hall”. Élő szavakat akar látni. Nagyon alaposan szemügyre veszi a prédikátort vagy a prófétát. Ezért aztán nagy az érdeklődés az elkötelezett laikusok, házaspárok élő tanúságtétele iránt, akik az évek során a nehézségeket, a nézeteltéréseket és a konfliktusokat a nagyobb szeretet, a keresztény hűség és a teremtő remény tanúságtételévé alakították át. A szem ezentúl elválaszthatatlan társa a fülnek.

Lehet-e nekünk, mint közösségnek prófétai hivatásunk?

Bármilyen is lesz az új változások, motivációk, folyamatok vizsgálatának eredménye, megállapíthatjuk, hogy új szemléletmódunk lett, és új valóság alakult ki körülöttünk. Úgy érezzük, Isten azt akarja, hogy „apostoli közösség legyünk, aki részt vállal az egyház küldetésében”. De ennek a küldetésnek a bibliai és egyházi hagyományok szerint prófétainak kell lennie, amelyet Isten nevében és vezetése mellett töltünk be. Komolyan feltehetjük magunknak a kérdést: valóban lehetünk prófétaiak? Nemrégiben a szentírástudósok és lelki szerzők olyan könyveket és cikkeket írtak, amelyekben a nagy kérdés az volt: „Hol vannak a próféták?” Ez a kérdés különösen fontos akkor, ha egy közösséghez intézzük. Egy közösség, mint intézmény, megteheti-e, hogy prófétai legyen, prófétai tud lenni?

A válasz valószínűleg köztünk, Önök között van. Önök a Világtalálkozó kulcsmondatává ezt választották: „Az apostolok újra összegyűltek Jézus körül, és beszámoltak neki mindarról, amit tettek és tanítottak”. (Márk 6, 30)

Persze nem mindenki próféta. Lehet, hogy csak néhányan Önök közül... Vagy legalábbis néha, bizonyos pillanatokban...nem mindig...nem minden területen...

De ami még fontosabb, talán épp most jött el a prófétai közösségek ideje...és érzem, hogy Önök határozottan ebbe az irányba haladnak.

Ha pedig ez így van, akkor elmondhatjuk, hogy Szent Ignácra, mint mesterre szükségünk van ebben a pillanatban. Vizsgáljuk meg ezt a kérdést: Mi tesz valakit prófétává? Mit mond a Biblia a prófétákról?

- A próféta Isten szemével **LÁTJA** a világot.--- Ezt láttuk és átélméltük a megtestesülésben – a „Három Isteni Személy”.... (Most a jó oldalon vagyok!) Ignác egyáltalán nem bátortalan, amikor a világot szemléli...
- A próféta az Isten fülével, az Isten hallásával **HALL**. Isten meghallja az ember hangját, kiáltását, aggodását, panaszait. Isten meghallgatja népét, amikor kéri, hogy igazságot szolgáltatson, ha szenved a fájdalomtól, a magánytól vagy a lehangoltságtól....
- A próféta az Isten szívével **ÉREZ**. Látjuk, hogy Jézus belsőleg mennyire megindult, a szíve mélyéig meghatódott... Aztán ugyanezt olvassuk az Ószövetség Istenéről... Együtt sír és szenved (a Biblia nyelvezetét használva) „lányával”, „népével”, „szeretetteivel”, „családjával”. Az Isten közel van, együtt érez, és közösséget vállal szegény népével. Az együttérzés az első válasza.
- A próféta Isten szavát **MONDJA**. És tudjuk, hogy ez az irgalom és együttérzés szava azokért, akik szenvednek.... És a megtérés és a szolidaritás szava azoknak, akik tehetnek valamit a szenvedések ellen. (Ennek a szónak az alaposabb vizsgálatát máskorra hagyjuk, mert ez nem egyszerűen a szájunkkal kimondott szó, hanem élő szó, amely befolyásolja és megváltoztatja a valóságot.)

Az ignáci módszer és a Szentlélek:

- Nincs egy hónapja annak, hogy a Fialatok Világtalálkozójának nagy élményében lehetett részünk Sydneyben, Ausztráliában, ahova 250 000 fiatal érkezett a világ minden részéről. Bizonyos értelemben volt benne valami közös ezzel a Világtalálkozóval.
- A Fialatok Világtalálkozójának csúcspontja az volt, amikor a Szentatya a Szentlélekről beszélt. Fontosnak érezte, hogy a Szentlélekről beszéljen, tanítson.
- Nekünk is ez a témánk. Ignác nem kapott helyes tanítást a Szentlélekről, mivel az ő korában a katolikus teológia erről más szemléletben gondolkodott.
- De Ignác megtapasztalta a Szentlelket, és megtalálta a **MÓDSZER**-t, amely segít, hogy mi is élő tapasztalatra tegyünk szert. A Lelkigyakorlatok lelkisége ennek a hiányzó teológiának a gyakorlati és konkrét kifejezése (az elmélet hiányzik, de a gyakorlatban megélték).

- A Lelkigyakorlatok egész folyamata, amellyel a szívünket tápláljuk, arra készíti fel az embert (ahogy Ignác hívta: a lelket), hogy közelebb kerüljünk Jézushoz, és azt tegyük, amit ő tett:

- * felkészít úgy LÁTNI - ahogy említettük - mint a próféta,
- * felkészít úgy HALLANI, ahogy az Úr hallgatja meg a szegényeket és a szenvedőket
- * megtanít úgy ÉREZNI, ahogy Krisztus és Isten érzi a valóságot, a jót és a rosszat
- * megtanítja a MEGKÜLÖNBÖZTETÉST a sokféle és intenzív érzelmek között emberi és történelmi valóságunkban
- * támogat, amikor DÖNTÉST kell hoznunk, hogyan válaszoljunk a valóságra és járuljunk hozzá a valósághoz, amely körülöttünk van, és amelynek részei vagyunk
- * CSELEKVÉSRE ösztönöz, hogy megtegyük, amire a Szentlélek indított minket
- * megnyitja ajkainkat, hogy KIMONDJUK, ami belülről jön:
 - elmondjuk neki, hogy mit tettünk és tanítottunk,
 - beszéljünk az embereknek az Úr gyengédségéről és jóságáról.

A kihívás, hogy ezt közösségben és közösségeként tegyük:

- Az előbb azt kérdeztük, hogy lehet-e prófétainak lenni közösségben.
- Erre nincs elméleti válasz, csak gyakorlati. Valóban lehetséges, HA és AKKOR... Engedjék meg, hogy néhány szót szóljak erről a HA és AKKOR-ról. De először is szeretném emlékeztetni Önöket arra, hogy azt választották, hogy apostoli közösséggé válnak, és részt vállalnak az Egyház küldetéséből. Más szóval, azt választották, hogy prófétai küldetéssel rendelkező missziós közösség lesznek, mint közösség. A kihívás nem elméleti, hanem gyakorlati: Hogyan lehet ilyen élő apostoli közösséggé válni? Itt talán a prófétai élet rövid átgondolása segíthet:
- Hogy közülünk mindenki prófétai legyen, HALLÓ emberekké kell válnunk. Meghallgatni másokat - meghallani az Isten szavát - meghallani a Szentlélek finom mozgásait. Ignác iránymutatást adott arra, hogy mikor egyesül a hallásnak ez a három módja. Mert amikor ezek egyik lesznek, akkor megváltozunk, eltölt bennünket az öröm, a remény és a vigasztalás... Aquinói Szent Tamás szerint a hit tapasztalata két szóban foglalható össze: a külső szó, amely a Szentírás által adatik nekünk, és a belső szó, amelyet a Szentlélek ír a szívünkbe. Ha ez a két szó egyesül, akkor nagyon mély közösséget élünk meg Istennel. De ahhoz, hogy ez közösségi tapasztalattá váljon, mindannyiunknak HALLGATNUNK kell...
- Mindannyiunknak KERESŐKKÉ kell válnunk, hogy prófétaiak legyünk. Megkülönböztetés nélkül nincs prófétaság. A készen kapott, „fast food” döntések csak a hamis prófétákra jellemzőek. Ignác erről mélyen meg volt győződve, ezért aztán mindig kész volt döntéseit megvizsgálni, újra és újra felülbírálni következtetéseit...nehogy egy tény, egy érzést, vagy a Szentlélek indítását figyelmen kívül hagyja. Az apostoli és prófétai közösség alázatos, folyton kereső hívő emberekből áll.
- Ez azt jelenti, hogy a prófétai közösség egészséges feszültségben él amiatt, hogy szüksége van arra, hogy KAPJON. A Szentlélek ajándékát nem lehet megszerezni, amint azt XVI. Benedek mondta, csak alázatos hálaadásban ajándékként elnyerni. Láthatják, hogy ez milyen

távol van a fundamentalista spiritualizmus minden fajtájától. Biztonságunk és alázatosságunk szorosan összefüggnek egymással: nem a birtokláson alapszik, hanem azon, hogy szüntelenül szem előtt tartjuk az Úr irgalmasságát és szeretetét, az ajándékok ajándékát. Feszültség van a MEGKÜLÖNBÖZTETÉS, a KERESÉS, és az ELHATÁROZÁS között is. Ez ellentmondásnak tűnhet. Hogy lehetünk alázatosak és határozottak is egy időben? Pontosan ezt jelenti a megkülönböztetés, mert amikor a Szentlélek eljön a közösségünkbe, félelmeink eltűnnek, és tudjuk, hogy Isten mit akar tőlünk.

- Márpedig ha mi, mint közösség a Lélekben különböztetünk meg, és hozunk döntéseket, akkor világos, hogy a nemrégiben alkotott kifejezés „FÉRFIAK ÉS NŐK MÁSOKKAL EGYÜTT” nemcsak az Arrupétól¹ származó hagyományosabb kifejezés, a „FÉRFIAK ÉS NŐK MÁSOKÉRT” kiegészítése. Ellenkezőleg, ez a kifejezés még sokkal eredetibb és radikálisabb lehet a KÉK számára, amely úgy döntött, hogy apostoli közösség lesz.
- Minden tag meghívást kapott arra, hogy legyen SZEME, a LÁTÁSRA. Önök is tudják, hogy a világiak gyakran látják azt, amit a papok nem látnak, vagy nem láthatnak.
- MINDENKI meghívást kapott arra, hogy HALLJON... azt, amit a papság és a klérus gyakran nem hall meg. Meglepő és érdekes, hogy a hallás mennyire függ a kulturális környezettől. Ki hallja meg, ha leesik egy pénzérme a forgalmas utcán? Vagy hogy valaki a nevünket suttogja tíz méter távolságból? A hallás a megkülönböztetés eredménye.
- MINDENKI hívást kapott arra, hogy ÁTÉREZZE mások baját és szenvedését. A Lelkigyakorlatok harmadik hete arra tanít minket, hogy átérezzük Jézus és mások szenvedését. Szent Hilarius, Poitiers püspöke azt mondta: „Sanctior mens plebis quam cor est sacerdotum” – "a laikusok gondolkodása szentebb, mint a papok szíve" (negyedik század).
- MINDENKI meghívást kapott MEGKÜLÖNBÖZTETNI, DÖNTENI, valamint arra, hogy KEZEIT és LÁBAIT cselekvésre, szolgálatra és együttérzésre használja.
- Akkor leszünk prófétai közösség, amely részt vállal az egyház küldetésében, ha szembe merünk nézni a kihívásokkal, és ignáci stílusban válaszolunk Isten akarására.

A formáció (képzés) elsődleges fontosságú mindenki számára

- Az előbbieken megfogalmazott gondolatok arra a nyilvánvaló következtetésre juttattak, hogy a KÉK-ben a legfontosabb a képzés kell, hogy legyen. Ez a prioritások prioritása.
- Az utóbbi hetekben különböző kongregációk bíborosaival találkoztam a Vatikánban. (Azt hiszem, ez része a munkámnak.) Amikor Rylko bíborossal találkoztam, aki laikusok kongregációjának prefektusa, mindjárt azzal kezdte, hogy mennyire örül a KÉK-nek. Többször is kihangsúlyozta: „mivel komoly képzésben részesítik a tagokat.”
- Biztosan emlékeznek rá, hogy Szent Ignác nem úgy gondolta, hogy mindenki azonos mértékben tud profitálni a Lelkigyakorlatokból. Nem volt elitista, de tudta, hogy kell hozzá egy alapvető fogékonyság, az értelem és a szív nyitottsága, amely segíti az embert, hogy

¹ Pedro Arrupe – spanyol származású (baszk) jezsuita, a Jézus Társasága generálisa 1965-től 1983-ig.

érzékeny és fogékony legyen az Istennel való találkozásra és a Szentlélek vezetésére. Ebben az értelemben a nevelést ott lehet lemérni, hogy mennyire nyílik meg az emberek lelke a nagyobb és mélyebb valóság felé.

- Ez az a terület, ahol együttműködhetünk. Mi, jezsuiták nagyon örülünk annak, hogy Szent Ignác ajándékait Önök is megkapják, hogy ezek az ajándékok terjednek, túllépnek a jezsuiták körein és irányításán. Ignác az Evangélium szolgálatában állt, amely soha senkinek nem volt a tulajdona. Öröm számunkra, hogy Ignác ajándékai a közös örökségünk az egyház és a világ javára.
- Szorosabban kell együtt dolgoznunk a képzésben, amely természeténél fogva a következőket tartalmazza:
 - Teológia, pszichológia, antropológia... minden, ami segíti az embereket személyiségük fejlődésében, és növekedésükben a szeretetben.
 - A képzést a Szentléleknek kell áthatnia annak érdekében, hogy mindannyian:
 - megtanuljunk használni az eszközöket, hogy belsőleg szabadabbá váljunk
 - valóban meg tudjuk különböztetni az Isten akaratát
 - jártasságot szerezzünk a Lélek útjainak tanulékony és örömteli megismerésében.
- Nagyon remélem, hogy együtt tudunk dolgozni ezen a fontos területen.
- Remélem azt is, hogy Önök, a KÉK tagjai segítenek bennünket, jezsuitákat abban, hogy mélyebben megéljük ugyanazt a lelkiséget.
- Emlékezzenek rá, hogy mi Krisztus testének, Isten népének, az Egyháznak csak egy része vagyunk, egy nagyon kicsi része. És mindig örömet fog okozni mások szolgálata.

Zárszó:

Nagyon hálás vagyok ezért a meghívásért, és a jövőbeli együttműködés minden formájáért. Nagy a feladatunk, de mindenekelőtt mély. Olyan feladat, melynek során bízunk abban, hogy felépítjük egymásban Krisztus testét, és megosztjuk egymás között a Szentlélek vezetését és indításait. Valami olyan, amit örömmel várunk, és amelyért hálát adunk Istennek.

Adolfo Nicolás SJ
A KÉK egyházi asszisztense
A Jézus Társasága generálisa

(Fordította: Danka Beáta, lektorálta: Ercsey Zsófia, 2008. szeptember 23.)